

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. c)
Istorie

Testul 10

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Magyarország királya a johannita rendnek adományozta «Szörénység egész országát, a hegyekkel és minden hozzátartozandókkal együtt, beleértve János és Farkas kenézségeit az Olt folyóig, kivéve Litovoi vajda földjét». Ez utóbbi *Lytua-föld* néven ismert politikai alakulat, ami továbbra is a románok kezében marad, «amint azt addig is bírták» [...]. A lovagrend és a király közötti szerződés legfőbb pontjai: az uralkodó minden szörénységi, illetve az említett két, János és Farkas kenézségei bejöveteleiből, adóiból és a munkálataik jövedelmének felében részesül, a másik fele pedig a johannita lovagrendet illeti[...]. A *Lytua-föld* vajdája katonai köteleességekkel tartozott a lovagrendnek s kölcsönös módon, ez utóbbiaknak is segíteni kellett a románokat, amennyiben ez módjukban állt.[...] A szörénységi ország és a *Lytua-föld* kötelezettségeivel hasonlóan, a johannita lovagrendnek alárendelték « az egész Kunországot az Olt folyótól és Erdély hegyeitől, ugyanolyan kötelezettségekkel, mint amilyeneket a Szörénységre nézve előírtunk, kivéve Szeneszlávnak, a románok vajdájának országát, amelyet meghagyunk számára, úgy, ahogy azt addig is birtokolta.»

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

B. „A két román állam megjelenése és több évszázados kitartó jelenléte a Déli és Keleti-Kárpátok, a Duna és a Fekete-tenger térségében, elsősorban a Közép- és Kelet-Európa geopolitikai helyzetének eredménye volt [...]. Havaselve keleti irányú kiterjeszkedése Basarab és fia, Nicolae Alexandru alatt a Duna és a Fekete-tenger torkolatáig [...], a leendő Moldva országának jelentős részének a Keleti-Kárpátok mentén történő kialakulása, megteremtette a Kárpátok vonulata mentén egy egységes román állam létrejöttének a perspektíváját. I. Lajos király határozott beavatkozása Moldvába, az ország alárendelése, illetve uralása céljából, egy keleti román vajdaság megszilárdulását eredményezte a keleti Kárpátok mentén, először Magyarország égisze alatt, majd ezzel ellentétesen. [...] Bogdan és utódai alatt Moldva megőrizte függetlenségét, Lengyelországgal együttműködve, amely azonban [...] nem álcázhatta annak a hajlandóságát, hogy a Fekete-tenger és a Duna torkolatáig akarna terjeszkedni. Két rivális erő - a magyar királyság és a lengyel királyság – terjeszkedési szférájába tartozva, Havaselve és Moldva önálló államként alakult; az első a Magyarországgal való együttműködés, illetve antagonizmus viszonyában, a második a Lengyelországgal való kapcsolatai révén, melynek köszönhetően ez a helyzet egyre inkább megszilárdult a XIV. század utolsó évtizedeiben és a következő században. ”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A források alapján válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezzen meg egy román középkori államot, amely a **B** szövegben szerepel! **2 pont**
2. Emeljen ki egy olyan információt az **A** forrásból, amely a Szörénységre vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezzen meg egy-egy uralkodót a román térségből, akik az **A**, illetve a **B** szövegben jelennek meg! **6 pont**
4. Írja a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely szerint a vajdának katonai kötelezettségei vannak! **3 pont**
5. Írja a vizsgalapra a **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, megnevezve a kiemelt információ *ok*, illetve *okozati* szerepét! **7 pont**
6. Mutasson be két másik történelmi tény a XIV. századi román térségre vonatkozóan, ami nem szerepel a **B** forrásban! **6 pont**
7. Mutasson be egy hasonlóságot két román diplomáciai esemény között, melyek a XVI. században történtek! **4 pont**

II TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„A Köztársaság kikiáltása megteremtette a totalitárius állam létrejöttét. Az-első lépés Románia katonai beszerzése volt a szovjet blokkba. Mindez 1948 február 4-én következett be, amikor Románia és a Szovjetunió aláírták a kölcsönös barátsági, együttműködési és segítségnyújtási szerződést, ami »Németország vagy bármely más Németországgal összekapcsolható hatalom elleni közös védelem gondolatán alapult, akár közvetlenül, akár más módon.« A szerződés jelentőségét maga V.M. Molotov, a szovjet külügyminiszter magyarázta, aki szerint ennek megkötése »különösen fontos most, amikor az imperialista táborban új háború felbújítói politikai és katonai blokkok létrehozásával küzdenek a demokratikus államok ellen".« A rezsim ezáltal biztosította a külső határait.

A totalitarizmus felé vezető második lépés az elkötelezett tagok elitjéből álló egyetlen tömegpárt megszilárdítása volt. [...]. A totalitárius szovjet modell romániai bevezetésének harmadik lépése a Román Népköztársaság alkotmányának elfogadása volt 1948 áprilisában [...]. Az alkotmány átvette az 1936-os szovjet alkotmány mintáját. A Nagy Nemzetgyűlésnek nevezett parlamentnek egyetlen kamarája volt [...]. Az elnökből, egy titkárból és 17 tagból álló elnökség a Közgyűlés nevében járt el. Abban az esetben, ha nem volt ülésnap, ami elég gyakran előfordult, a Miniszterek Tanácsa volt a legfőbb végrehajtó szerv. Mindez természetesen a kommunista párt felügyeletével történt. A polgári szabadságjogok betartására számos rendelkezés volt, de megannyi tartalom nélkül, amint ezt a 32. cikk is bizonyítja: »Az állampolgároknak joguk van társulni és szervezkedni, ha a kitűzött célok nem az Alkotmány által létrehozott demokratikus rend ellen irányulnak.« Ezt a demokratikus rendet a Kommunista Párt írta elő és az Állambiztonsági Osztály (Securitate) biztosította."

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrás alapján válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrásban szereplő Románia alaptörvényét! **2 pont**
2. Határozza meg azt a századot, amelyre a fenti forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Említsen meg a forrásból egy politikai intézményt és annak egy jellemzőjét! **6 pont**
4. Említsen meg az adott forrásból két, a polgári szabadságjogokra vonatkozó információt! **6 pont**
5. Fogalmazzon meg, a fenti forrás alapján, egy saját nézőpontot az 1948-as szerződésre nézve, alátámasztva azt a szövegből kiemelt két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, mely szerint egy Romániában alkalmazott politikai gyakorlat 1971 és 1980 között azt bizonyítja, hogy az országban létezett a totalitarizmus. (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozatiságot, valamint a következtetést jelző összekötő szavak használata.) **4 pont**

III TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a román térség XIX. század második fele, illetve a XX. század eleje időszakáról, figyelembe véve a következőket:

- nevezzen meg két katonai eseményt, amelyek a román térségben játszódtak le 1857 és 1864 között;
- mutasson be egy politikai elvet, amit alátámaszt az 1866-os alkotmány;
- említsen meg két katonai cselekményt, amelyek 1877-ben történtek, valamint mutasson be két hasonlóságot ezek között;
- fejtse ki véleményét Románia 1913-1916 közötti időszaka nemzetközi kapcsolatairól, alátámasztva mindezt egy megfelelő történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a **megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv** kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozati viszonyok és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő **időrendi/logikai sorrendjének**, valamint a **terjedelmi követelmények** betartása is.